

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opvscvla Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae
Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De
Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss.
Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. V. De Missae celebratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

fit acceptabile, mihiq̃ue & omnibus, pro quibus illud offeram, propitiabile.

Sancti Monachi & Eremitæ, qui cibo potuque celesti sæpius reſecti pravas concupiſcentias, & vitæ hujus pericula ſuperasti, adjuvate me orationibus vestr̃is, ut ſacris hiſce myſteriis armatus me ipſum vincam, & omnes inimicos animæ meæ conteram ſub pedibus meis.

Sanctæ Virgines Deo amabiles, quæ ſtudio caſtita-
tis dignum in vobis Filio Dei habitaculum præparaſtiſ,
& nunc in cælo canticum novum concinitis, quod ne-
mo poteſt dicere, niſi fuerit Virginitatis prærogativa
eximius, impetrate mihi perfectiſſimam caſtita-
tem, qua corpus & animam in omni puritate contineam, ut
Chriſto Domino, qui paſcitur inter lilia, gratum in
corde meo exhibeam domicilium.

Sancti mei tutelares N. N. & vos Sancti N. N. quo-
rum hodie memoriam veneramur, vestro conſiſus pa-
trocinio accedo nunc ad immolandum corpus & ſan-
guinem Ieſu Chriſti Domini noſtri, comitamini me
euntem ad altare, fulcite meritis vestr̃is, ornatè vir-
tutibus, ut hoc ſacrificium viva fide, ferventi charita-
te, & plena devotione perficiam, perque ejus con-
tinuum & ſalutiferum uſum vestro dignus conſortio tan-
dem inveniar. Amen.

CAP. V.

De Miſſæ celebratione.

s. I. De proxima diſpoſitione ad Miſſam.

Pervulgatum apud ſanctos Patres axioma eſt, quod
talem ſe animæ exhibet Deus, qualem ſe illa præ-
parat Deo. Ideò Chriſtus in Euchariftia aliis quidem eſt
fructus vitæ, panis Angelorum, manna abſconditum,
paradiſus deliciarum, ignis conſumens, & tertium cæ-

lum, in quo audiuntur arcana verba, quæ non licet homini loqui. Aliis verò est panis insipidus, omni carens dulcedine, & vitali operatione, & nauseat anima eorum super cibo isto: quia nimirum mors est malis, vita bonis; & sicut quisque erga Deum affectus est, talem ipsum erga se experitur. Pauci sunt qui admirabiles hujus sacri convivii in se sentiant effectus, quia pauci sunt, qui se ad illos recipiendos ritè disponant; qui seriò cogitent se ad sancta sanctorum accedere, ad altare Dei, ad Deum ipsum. Ideò multi infirmi sunt & imbecilles, & dormiunt multi. Mortem olim summo sacerdoti minabatur Deus, si ausus fuisset intrare in sancta sanctorum sine strepitu tintinnabulorum, non radians gemmis, non fulgens auro, omniumque virtutum varietate circumamictus. Quam ergo pœnam merebitur novæ legis sacerdos, qui non ad arcam typicam, sed ad Deum ipsum accedit, ut filium ejus Dominum Jesum Christum immolet, tangat, comedat, nisi id faciat ea sollicitudine, attentione, & apparatu, qui dignus sit tali convivio, dignus Deo? Instante itaque celebratione totis viribus curare debet, ut in ara cordis ignem divini amoris succendat, acutusque eliciat diversarum virtutum, qui heroici sint, & tanto sacrificio, ejusque termino & objecto, quantum fieri poterit, convenientes.

Quia verò in hoc sacrificio non solum animus, sed etiam corpus occupatur, ipsum quoque oportet ab omni sorde incontaminatum custodire. Si enim sacerdos Mosaica sacrificia, quæ non nisi infirma & egena elementa fuerunt, ac umbra futurorum, oblaturus, ex Dei præscripto nitidis vestibus indui, corpusque lavare tenebatur: quanto magis decet à sordibus etiam corporeis Christianum sacerdotem expurgari, qui Domini sui carnem, & sanguinem offert, comedit, bibit? Et primo quidem necessariæ celebraturo sunt hæ corporis dispositiones, jejunium scilicet, castitas, & car-

Qq ij

nis munditia, de quibus differere ad scholasticos spectat: vestes item compositæ, & modestæ, quæ sordibus careant & pompa, nec quicquam redoleant. quod à statu sacerdotis alienum sit. Tum quia Christus ante hujus sacramenti institutionem lavit pedes discipulorum suorum, debet sacerdos pedes animæ, qui sunt affectus, ab omni macula expurgare, cor lacrymis ablueri, & dum manus lavat actu ferventissimo contritionis omnem vel levissimam culpam expiare. Cum verò lotis manibus hostiam patenæ imponet, intentionem renovabit, considerans quod ille panis mox fiet corpus Christi: tum ex suæ vilitatis & immensæ dignitatis hujus mysterii apprehensione actus eliciet timoris & confusionis.

§. II. *De sacris Vestibus, & earum significatione.*

Sicut Reges & Magistratus non vulgari & quotidiano vestitu in publicis functionibus uti solent, sed alio augustiore, quo potestas eorum appareat, & ipsis reverentia concilietur: ita sacerdos celebraturus sacro & peculiari utitur habitu, amictu scilicet, alba, cingulo, manipulo, stola, casula, sive planeta, quibus & passio Christi ante sacrificium recolenda representatur, & ejusdem virtutes exprimuntur, quibus ornari celebrantem par est, ut sacerdotio fungatur in justitia & sanctitate veritatis. Cum enim hoc sacrificium incruentum idem sit cum sacrificio crucis, ut supra explicavimus, congruum est ut sacerdos, qui Christi pro nobis morientis personam gerit, ejus quoque similitudinem habeat in vestimentis; idque ad decus & reverentiam sacrificii adhibeatur, quod impius Iudæorum furor ad contumeliam intulit Salvatori. Porro Amictus velamen illud significat, quo facies Christi velata est, cum percutiebant eum illudentes & dicentes, *Prophetiza nobis, quis est qui te percussit?* Alba vestem albam denotat, qua ab Herode tanquam stultus indutus fuit.

Cingulum funes, quibus in horto vinxerunt eum; sive flagella, quibus columnæ alligatum crudelissime cæderunt. Manipulus vincula, quibus adstrictæ sunt manus ejus tanquam hominis nefarii & scelerati. Stola funes collo ejus injectos, sive crucis patibulum humeris ejus impositum, & in quo pro nobis pependit. Planeta vestem purpuream, quam ei milites in domo Pilati tanquam ludicro Regi imposuerunt. Cum igitur hæc indumenta signa sint eorum, quæ Christus pro nobis perpeffus est, varii actus à sacerdote, dum illis induitur, eliciendi sunt, amoris, doloris, gratitudinis, & intensissimi desiderii ejus patientiam & humilitatem imitandi in doloribus, afflictionibus, opprobriis, aliisque adversitatibus sustinendis.

Considerandæ sunt etiam virtutes, quæ per eadem indumenta mysticè designantur, ut discat sacerdos qua vitæ sanctimonia & morum integritate præditus esse debeat: scriptum est enim, *Sacerdotes tui induantur justitiam*, omnibus scilicet virtutibus ornati sint, quas justitiæ nomine passim sacre litteræ comprehendunt.

Amictus itaque significat oportere mentem in æternæ dumtaxat salutis, rerumque cælestium consideratione fixam habere, ab omnibus curis rerum caducarum amotam, & contra quoscumque hostium incursus spe & fiducia in Deum tanquam galea saluari communitam. Refert etiam Amictus Christi Domini humanitatem, cujus caput Divinitas est, quæ ab illa occultatur, sicut Amictus caput tegit sacerdotis. Neque enim oculi nostri Solis justitiæ infinitum splendorem intueri potuissent, nisi carnis nube operiretur. Quare Sacerdos, cum illum accipiens osculatur & capiti imponit, se amoris osculo sacratissimam Christi Humanitatem tangere, & capiti imponere putet, ut ea se protegat & tueatur, dicens cum Propheta, *Domine virtus salutis mee, obumbrasti caput meum in die belli*. Obiter quoque per Amictum monetur sacerdos maximam ferya-

re oculorum modestiam, cum pergit ad Altare, & ibi manet, & ab eo redit, nihil prorsus aspiciendo, nisi quod necessarium est, ut videat quod facit.

Alba totum corpus regens innocentiam, simplicitatem, puritatem, animique candorem, & pulchritudinem indicat, quæ totum sacerdotem complecti & exornare intus & extra debet, atque in omnibus operibus ejus splendere, ut sit sanctus & immaculatus in conspectu Dei, seque talem semper exhibeat divinis mysteriis celebrandis.

Cingulum indicium est Castitatis, quæ in sacerdote ita splendere debet, ut nullam prorsus tam in corpore quam in corde admittat labem. In cujus rei typum jussit olim Deus, ut comedentes Agnum accingerent renes suos: & ipse Christus ait, *Sint lumbi vestri præcincti*. Idem quoque B. Joanni apparuit in Apocalypsi præcinctus zona aurea, ut nimirum intelligamus oportere nos omnes affectus purificare, & amorem carnalem vincere spirituali, quod est aurum charitatis.

Manipulus præmissio crucis osculo sinistro brachio infertus, ostendit lacrymas, dolorem, & pœnitentiam, quibus lugere peccata ac perpetuo dolere sacerdos debet; carnis item & spiritus mortificationem, & humilitatem, qua accedendum est ad altare; tum futuram bonorum operum retributionem, sicut Psalmographus cecinit: *Euntes ibant & flebant mittentes semina sua: venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos*.

Stola collo superposita, & in modum crucis per medium pectoris ducta, demonstrat sacerdotem teneri se Deo unire & quodammodo colligare, suamque crucem Dei causa patienter ferre, divinæ legi cum omni obedientia se subicere, ejusque jugum alacriter portare, ac semper memorem esse mandatorum Dei ad faciendum ea.

Casula, quæ cæteris vestibus splendidior & pretiosior

illis superinduitur, signum est Charitatis, quæ reliquis virtutibus excelsior omnibus supereminet tanquam illarum Regina, & vinculum perfectionis. Omnes enim sine ea sunt imperfectæ, ab ea pendent omnia mandata divinæ legis: & omnia bona in ipsa continentur. Sicut autem casula in duas partes dividitur, ita charitas duplex est, erga Deum & proximum: & sicut illa varios exigit colores juxta temporis aut festivitatis diversitatem; ita hæc varios affectus, nunc lætitiæ ob Dei magnalia, nunc gratitudinis ob ejus beneficia, nunc fortitudinis in adversis, nunc tristitiæ ob propria & aliena peccata.

Hæ sunt præcipuæ virtutes, quas vestes sacerdotales significant, quarum actibus induere se debet sacerdos, ut suum dignè offerat sacrificium. Consuetas autem Ecclesiæ preces singulis indumentis accommodatas attentè & devotè recitabit: & cum indutus fuerit seipsum considerabit tanquam lupum in vestimentis ovium, & rubore suffusus veniam à Deo flagitabit.

§. III. *De accessu Sacerdotis ad Altare.*

SI ad omnes sacras functiones sanctè accedendum, & omnes sanctè peragenda sunt; multò majori sanctitate hoc divinum sacrificium offerendum est, quo nihil sanctius, nihil excellentius, nihil divinius esse potest. Ad hoc omni conatu niti debes, Christiane sacerdos, si tam sublimi, & tremendo ministerio ritè & perfectè fungi desideras. Qua in re ut tibi prosum, documenta quædam generalia præmittam: deinde sigillatim proponam aliquot considerationes pro singulis sacrificii partibus, ex quibus pios elicere affectus possis, & mentem utiliter occupare, ne distrahatur. Neque deterrearis si hujusmodi considerationes & affectus aliquantò fusiùs explicavero: licet enim multis verbis describantur, possunt tamen in momento elici, nec Missæ celebrationem solito prolixiorrem reddent, ut re ipsa experieris; nam ipso usu memo-

riæ tenaciter infiguntur, ad id ut eos quasi naturaliter eliciturus sis, absque ulla confusione, aut capitis fatigatione. Primum generale documentum est, ne toto sacrificii tempore Deum offendas ullo peccato veniali; nec ullo defectu & imperfectione tam venerandi sacrificii excellentiam contamines. Id verò assequeris, si ea reverentia, attentione & devotione celebraveris, quæ omnem vel levissimam animi evagationem excludat: si exactissimè & scrupulosissimè observaveris quicquid in Missali præscribitur circa ritus & caerimonias, eo modo quo à viris serio perfectioni incumbentibus observari solent.

Secundò, omnia verba, quæ sive elata, sive submississima voce proferuntur, clarè, distinctè, ferventer, & absque ulla festinatione pronunciabis, nihil interim mente revolvens, quantumvis bonum & sanctum videatur, quod à propria & litterali verborum significatione alienum sit, ut te menti Ecclesiæ conformes, quæ omnes Missæ preces, lectiones, & sententias magno cum delectu ad sacerdotis & astantium instructionem & devotionem selegit. Ad hoc autem plurimum proderit omnes Missæ ritus perspectos habere, eaque omnia probè intelligere, quæ tum in lectionibus, Collectis, Evangelio, Versibus, & cæteris hujusmodi; tum in Canone continentur, quæ facilè discas ex eorum lectione qui de officiis Ecclesiasticis scripserunt, quales sunt Isidorus, Amalarius, Rabanus, Berno, hugo Victorinus, Rupertus Abbas, Dionysius item in libro de Ecclesiastica hierarchia, Germanus in Theoria rerum Ecclesiasticarum, & ex recentioribus Gabriel Biel in Canonem, Durandus in Rationali, Joannes Baptista Scortia de Sacrificio Missæ, & alii plures. Affectus verò elicies, quales infra proponam, eorum quæ recitas & agis sensui & significationi convenientes.

Tertiò, sicut in Missali præcipitur, antequam sacris te vestibus induas, Missam celebrandam perquires, perleges, & ad ea quæ dicturus es signacula ordinabis, ne

te postea contingat aut in verbis hæsitare, aut in carimoniis deficere, & perturbari.

Quarto, Processurus ad Altare, Crucifixum vel aliam imaginem humillima inclinatione salutabis, te tanto ministerio indignum reputans, atque ideò ipsius Christi, Sanctorumque opem implorabis. Tum ipsum Christum mente intuere, quasi cruce onustum & ad Calvariae montem iturum, ante te incedentem. Sequere ipsum primum offerentem, cuius passio & mors à te debet representari: sequere, inquam, cum modestia & gravitate, & agmina Angelorum te undique stipantia venerare: reque existima ex hoc mundo in cælum transferri.

Quinto, Cum perveneris ad Altare, cælum tibi desuper veluti apertum contemplare, & curiam cælestem, Deumque ipsum spectantem te pro universa Ecclesia hostiam litantem immaculatam. Memineris poenam mortis olim indictam bestiae quæ montem terigisset, idque tibi applica hominum pessimo & timorem concipe. Mox in Deum assurgens satage quantum potes ferventissimos actus charitatis elicere, cupiens in Christum totus converteri, eique simillimus fieri virtutum imitatione. Cum denique librum aperis, memor esto libri, quem aperuit Agnus, & septem signaculorum ejus; & desidera Christi fidem in universum orbem propagari.

§. IV. *De initio Missæ usque ad Introitum.*

CAlice ritè collocato & Missali aperto stans paulisper in medio Altaris, & facta cruci inclinatione tecum Abrahamo quasi pulverem & cinerem ante conspectum Domini confiteberis, imitans Christum, qui cælos inclinavit & descendit formam servi accipiens: quò enim humilior fueris, eò gratior & acceptior erit Deo oblatio tua. Mox descendens ad crepidinem Altaris, Verbi æterni Incarnationem recale, ejusque dilectionem & admirabilem promptitudinem ad opus nostræ Redemptionis suscipiendum. Iterata autem inclinatione te intimè

humilia, & Deum adora pro omni creatura. Dum signo Crucis te signans dicis, *In nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti*; animadvertite quale & quantum sit nomen, à quo sacrificium auspicaris, & sic te gere ut tantam decet majestatem. Magni momenti est sanctissime Trinitatis præsentiam initio concipere, & ab ea nunquam deflectere; ad ipsam enim & ad ejus gloriam oblatio dirigitur, ejusque memoria robur tribuit ad improbos hostium conatus elidendos, qui semper tentant variis & inutilibus curis, atque imaginationibus mentem à sacrificio avocare. Sic concepta dei præsentia, duos affectus raptim elicies, Fidei contra infideles Trinitatem negantes, & recordationis Crucis Christi, atque passionis in ea completæ, ex qua fluxerunt omnia bona. hos autem affectus ad omne signum crucis renovabis.

Sequitur antiphona, *Introibo ad altare Dei*, quæ ter repetitur: ante psalmum, in ipso, & post ipsum; ut intelligas spirituali impulsu, & alacritate, ac summa veneratione totam Missæ actionem peragenda esse, omni abjecta tepiditate. Admirare dei bonitatem, qui te vocavit ad Altare suum: quis enim es tu, ut audeas ad ipsum introire? Ora abscondi in abscondito faciei Domini à conturbatione malorum spirituum; ne immitrentes teraphantasmata divinum perturbent ministerium. Ora etiam renovari in te animæ juventutem, quæ est fervor spiritus, ex quo vera & solida lætitia procedit.

Ad primum versiculum psalmi, *Judicame Deus*, considera ea præparatione & dispositione ad altare accedendum esse, ut Dei judicium non pertimescas, ut discernaris à gente non sancta & iniqua, sisque purus & sine macula ante Deum, quantum fert humana fragilitas. hanc autem puritatem humiliter petes, cum certa fiducia eam meritis Christi obtinendi.

Ad 2. *Quia tu es Deus fortitudo mea*, Erubescere quod toties tanti sacramenti divino alimento confortatus adhuc imbecillis es, adhuc tristis incedis, & cuicumque

levissimæ tentationi turpiter succumbis. Merito ergo repellit te Deus, merito te affligit inimicus, nisi ipse vires suppeditet, qui est fortitudo tua & robur tuum.

Ad 3. *Emitte lucem tuam*, Pete divinum lumen, ut veritatem à vanitate discernens, ipsam veritatem sequaris; cujus splendoribus interior sensus illustratus cum externo sacrificio concordet. Mons vero sanctus, qui in hoc versiculo commemoratur, altare est Calvariæ montem indicans, quia in eo Christi passio & mors repræsentanda est.

Ad 4. *Et introibo*, Magnum renova in te reverentiæ affectum erga Altare & sacrificium.

Ad 5. *Confitebor tibi in cithara*, Excita in te cordis lætitiā, quæ per citharam significatur: sed statim oculos ad tuam imperfectionem reflectens ingemisce & dic, *Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?*

Ad 6. *Spera in Deo*; Ne despondeas animum, restat enim spes in salutari tuo, in quo tota fiducia collocanda est, quoniam ipse dabit ut obtenta culparum venia in ipso gaudeas, & in ejus laudibus perseveres.

Hac spe excitatus dices cum ingenti fervore, *Gloria Patri & Filio*, caput inclinans & offerens ad omnia adversa, & ad mortem pro Deo sustinendam. Tum repetita antiphona *Introibo*, ut benememineris quò ingrederis, & quid aggredieris, dices, *Adjutorium nostrum*. ut discas non ponere fiduciam in tuis viribus & industria, sed in eo *qui fecit calum & terram*, à quo duplex adjutorium postulabis, pro consequenda æterna salute & mediis ad eam necessariis, & pro illa peculiari necessitate, pro qua offers sacrificium.

Subditur statim generalis confessio, quia *justus prior accusator est sui*, quam humiliter recitabis, actum eliciens contritionis, ut est distincta ab attritione; dolens scilicet de peccatis tuis & totius mundi super omnia mala, idque pure propter Deum super omnia bona dilectum: dabisque operam ut verba illa, *mea culpa*, cum magno

doloris sensu proferas, & cum bona spe divinæ misericordiæ pro tuis & aliorum peccatis. Confiteris autem non solum Deo Creatori, Redemptori, & Judici tuo; sed etiam B. Virgini, cujus innocentem filium sceleribus tuis interfecisti: B. Michaëli Archangelo, cujus obsequiis te ingratum exhibuisti: B. Joanni Baptistæ & aliis Sanctis, quorum monita & exempla contempsisti: fratribus quoque quibus scandalo fuisti. Agnoscens autem fragilitatem tuam & necessitatem, auxilium eorum imploras quibus confessus es, ut pro te orent, quod humiliter facies: & cum astantes preces pro te fundunt dicentes, *Misereatur*, dum etiam ipsi confitentur, dum sequentes versiculos recitas, illum in te spiritum excitabis, quem verba sonant, magno animi ardore & devotione.

Osculum altari semper figes tenero amoris affectu erga Dominum Jesum Christum, cum intenso desiderio semper ei adhærendi, & ideo brevem sed ferventissimum amoris actum elicies.

§. V. De Introitu usque ad Epistolam.

Introitu & ea quæ sequuntur sedatè, attentè, & devotè recitabis, adhibitis magna cum honestate præscriptis cærimoniis, ut spiritualem ac divinam rem agi omnes intelligant. Attendes autem ad sensum verborum, & cum dicis *Gloria Patri* sanctissimam Trinitatem adorabis optando ut omnes illi serviant. *Kyrie eleison* ad singulas tres personas mente in cælum erectus diriges, petens remissionem peccatorum cordis, oris, & operis pro te & aliis: & quia novies repetitur quot sunt Angelorum chori ipsorum vocibus tuam cõjunges, & cor ad illos elevabis. Ad *Gloria in excelsis* miraberis quomodo peccator in terra aliena canticum Angelorum canere præsumas: tum alios affectus adjunges laudis, adorationis, gratiarum actionis, fidei, spei, amoris, zeli gloriæ Dei, petitionis & obsecrationis, juxta sensum verborum. hæc autem verba, *Tu solus sanctus, Tu solus Dominus, Tu so-*

lus Altissimus Iesu Christe, intensiori affectu charitatis & reverentiae erga Christum Dominum pronuntiabis, desiderans, ut ab omnibus ametur, honoretur, glorificetur.

Hymno absoluto sequitur salutatio populi per haec verba, *Dominus vobiscum*. Quoties autem ea dices, optabis intimo affectu Ecclesiae Dei & toti mundo omnem Dei benedictionem, per quam singulis animabus id, quod maxime indigent, conferatur. Dicturus Collectas erubescas, quod mediator inter Deum & populum esse audeas, qui toties alios ad malum pertraxisti. Cum dicis *Per Dominum*, offeres Deo omnia merita Christi cum magna fiducia, quia scriptum est, *Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*. Expendes autem verba Orationum, quae & per se magni ponderis & efficaciae sunt, & cum in persona Ecclesiae à celebrante recitantur, facilius postulata impetrant ob sacrificii praestantiam.

s. VI. *De Epistola, Evangelio, & Symbolo.*

Absoluto Introitu sequitur instructio populi in fide, per doctrinam Prophetarum & Apostolorum in Epistola, per verba Christi in Evangelio, per articulos fidei in symbolo; quae omnia mysteriorum sanctificationi, ut nos purgent & praeparent, praemittuntur.

Ipsam verò Epistolam & Evangelium lecturus mente elice hunc actum humilitatis: Egone in Ecclesia divina depromam oracula, qui tamdiu sedi in Cathedra pestilentiae? Ego Evangelium promulgabo, qui factis & exemplis Evangelium impugnavi? Deinde considera beatos nos esse, quia ut ait Baruch Propheta, quae Deo placent manifesta sunt nobis. Deus enim voluntatem suam nobis revelavit per Prophetas & Apostolos in eorum libris & epistolis, & per Filium suum in Evangelio. Ideò haec omnia magna cum attentione & reverentia legenda sunt tanquam sermones Dei, gratias ei agendo, quod mundum doctrina sua illuminare & instruere dignatus sit: promptumque animum offerendo ad servanda ipsius mandata.

tam in prosperis, quam in adversis. De hoc autem nos monent in Epistolæ lectione manus super librum positæ, & veluti operi admotæ.

Graduale etiam, & cætera quæ sequuntur, exequendi desiderium significant, & ascensum ad apicem Christianæ perfectionis, qui sunt fructus Prophetiæ & Apostolicæ prædicationis. Quidam devotus Sacerdos dicebat se quotidie duabus concionibus interesse elegantissimis & efficacissimis, lectioni nimirum Epistolæ, & Evangelii: quas sic audiendas asserebat, ac si Apostolus & Christus præsentem forent, & loquerentur, cum firmissimo proposito exequendi quod docent. Turpissima enim esset eius præcepti transgressio, quod ab Apostolo & à Christo ea die auditum fuit, nam videretur Verbi Divini statim oblitus esse, & tantos Concionatores neglexisse.

Initio Evangelii librum & te ipsum signabis signo crucis cum tenero affectu erga Christi passionem & mortem. Fit autem ipsum signum in fronte sede pudoris, ne Evangelium erubescas: in ore ut palam annuncies & confitearis: in pectore ut illud in corde semper conserves, nec ulla diaboli suggestio fructum eius impedire queat. In fine librum ibi osculaberis, ubi prius crucem formaveras, ad significandum amorem, quod ea doctrina amplectenda & executioni mandanda est: ideoque propones factor verbi esse, & non tantum auditor; actu ferventissimo amoris elcito erga Deum eiusque legem.

Certis diebus lectionem Evangelii excipit Symbolum, ut fides excitetur, & sicut corde ad iustitiam creditur, sic ore confessio fiat ad salutem. Actus igitur fidei exercebis verbis correspondentes, & contrarias hæreses detestaberis. Christo item gratulaberis ob eius gloriam, dum ipsius Resurrectio, Ascensio, & judiciaria potestas commemoratur, & gaudebis, quia regni eius non erit finis. In illis verbis, *Qui cum Patre & Filio simul adoratur*, Spiritum sanctum adorabis, & intimo animi sensu sanctissimam Trinitatem glorificabis ob singula beneficia

naturæ, gratiæ & gloriæ omnibus creaturis concessa & concedenda. Demum cum dicis, *Et vitam venturi sæculi*, spem firmam concipies vitam æternam meritis Christi obtinendi.

s. VII. *De Offertorio usque ad Canonem.*

HAtenus instructio fidelium & Missa Catechumenorum, qui deinceps adesse non poterant, indicente eis Diacono ut exirent. Iam sequitur Missa fidelium, & quia hic inchoatur actio sacrificii incruenti, maiori fervore & igneo pietatis sensu singula verba proferenda sunt. Exordiris autem ob osculo altaris, in quo divinum sacramentum perfici debet, ut hac amoris & honoris exhibitione Dei quodammodo captes benevolentiam. Sed quia Dei amor annexam habet erga Proximum charitatem, sequitur populi salutatio tanquam commune amicitiae signum, quo ostendis te omni odio & dissensione carere, præcepit enim Domini non esse offerendum munus, nisi prævia cum fratribus, qui aliquid habent contra offerentem, reconciliatione. Astantes etiam mones ut simul tecum orent, dicens, *Oremus*, & hoc ferventer facies respiciens in cælum ad Deum Patrem, deinde ad teipsum, tuumque nihilum, qui peccator cum sis omnium notarum æterno Patri Filium suum offerre debes.

Quando patenam cum hostia in manibus accipies, pones in ea cor tuum, & omnium circumstantium, omniumque fidelium, ut ea quoque Deo offeras hac intentione, quod sicut panis, quem offers, mox convertetur in corpus Christi; ita cor tuum & omnium fidelium, in ipsum Christum per amorem & imitationem transformentur, adeo ut dicere omnes possint, *Vivo ego iam non ego, vivit verò in me Christus*. Idem repetere poteris in calicis oblatione.

Dum vinum calici infundis, gratias ages Deo, quod sub his speciebus se occultare voluerit pro amore tuo : &

commisces aquam, desiderium excitabis te totum immergendi in abyssum meritorum Christi; atque ad intimam cum Deo unionem suspirabis. In oratione autem *Deus qui humana substantia dignitatem* tres veluti mixtiones seu conjunctiones prorsus admirabiles celebrari observabis. Primam in humanæ naturæ creatione, cum mortali corpori immortalis anima copulata est; alteram in ejusdem à Verbo facta assumptione, cum duo extrema infinitè distantia in unitate personæ conjuncta sunt; tertiam in ejus elevatione ad gratiam & gloriam, ad consortium scilicet & participationem Divinitatis, quam ardentissimè concupisces.

Quamvis hoc sacrificium unicum sit, duabus tamen partibus constat, corpore videlicet Christi, sub speciebus panis, ejusque sanguine sub speciebus vini. Idèò pane jam oblato, seorsim procedis ad vini oblationem. Utramque verò extends ad omnes fines propter quos hoc sacrificium institutum fuit, qui cum sint maximi momenti, cum summo devotionis fervore hæ oblationes fieri debent, ac si tu solus esses in toto mundo sacerdos, & ab hoc sacrificio omnium hominum salus penderet.

Subditur brevis precatio. *In spiritu humilitatis* ex longiori decerpta, quam Azarias unus ex tribus pueris inter flammis fornacis Babilonicæ concepit, animo verè contrito & summiæ humilitatis affectu recitanda. Sequitur alia oratio, *Veni sanctificator*, qua Deum invocas omnis sanctificationis auctorem, ut non solum sacrificium jam præparatum perficere, sed sua etiam benedictione complere dignetur.

Dum manus lavas, protestaberis te velle purè ac mundè vivere, & à minimis etiam defectibus emundari; tum gratias ages quod Christi sanguine lotus sis, aliosque affectus elicies verborum sensui conformes.

In oratione *Suscipe sancta Trinitas* non nudam & aridam beneficiorum Redemptionis nostræ, quæ ibi commemorantur,

memorantur, memoriam facies, sed quæ intus gratitudinis affectum includat. Quare totus in demississimam gratiarum actionem effusus hanc hostiam infinitæ dignitatis te posse offerre gaudebis ad Dei gloriam, & ad honorem B. Virginis, & omnium Sanctorum, ut ipsi in cælis ante thronum Dei incensum orationum tuarum pro tua aliorumque salute repræsentent.

Postea memor imbecillitatis tuæ & considerans quanti momenti sit tantum sacrificium divinæ majestati offerre, ad circumstantium confugiens suffragia ipsos admones ut pro te orent. Manus autem extendis, ac si omnibus viscera pandas: & rursus jungis, quasi intra petus receptos complectaris. Ipse verò, qui alios ad orandum hortatus es, secreto quoque oras, ut tuum à Deo sacrificium acceptetur. Porro inter hæc congruos his considerationibus affectus excitabis.

Secretis orationibus absolutis statim clara voce dicis, *Per omnia secula seculorum* nihil sonans temporale, sed sublime & æternum. Tum populum salutans non te ad eum pro more convertis, quia jam debes à terrenis abductus totus Deo intentus esse. Jubes autem *Sursum corda* attolli, ac si diceres, Elevamini omnes creaturæ ad Deum, emergite è facie terræ, & quæ sursum sunt quærite, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Corda verò ad superna subvecta ad gratias Deo agendas hortaris, quia nihil dignius, nihil magis æquum & salutare, quam beneficiorum memorem esse. Ideò cor tuum expandes ad omnes creaturas, & ad omnia beneficia illis collata, gratiarum enim actio potissima est ad ampliorem gratiam dispositio. Succedit Præfatio, quasi proloquium, seu præparatio quædam ad eam actionem, quæ propriè sacrificium continet, in qua Deum impensius laudas, advocatis etiam cælestibus spiritibus, ut tecum concinant. Ne tamen temerè in Angelorum cho- os te ingeras, facultatem à Deo petis humili supplicatione dicens, *Cum quibus & nostras*

R r

voces ut admitti jubeas deprecamur. Ita Angelicis junctus agminibus sacrum Trifagion psalles cum summa reverentia & fervore, qui tantus sit, ut quantum fieri potest, supernorum spirituum affectui correspondeat, & adæquetur. Si enim *tremunt Potestates*, quæ sunt veluti cæli columnæ, quanto debes horrore ac tremore concuti tu vilissimus terræ vermiculus, qui Deum toties & tam enormiter offendisti? Porro continet hic hymnus tres laudes, & duas petitiones. Nam primò laudas sanctitatem, potentiam, ac supremum Dei dominium, cum dicis *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.* Secundò celebras gloriam ejus, quæ in tot creaturis in cælo & in terra tam mirabiliter elucet, his verbis: *Pleni sunt celi & terra gloria tua.* Tertiò magnificas Christum Dominum dicens, *Benedictus qui venit in nomine Domini*: & cum hoc dicis, ipsum invitabis in animam tuam affectu omnium Sanctorum. Duæ verò petitiones insunt verbis istis, *Hosanna in excelsis*, quæ bis repetuntur, & illis salutem postulas, & quæ ad eam sunt necessaria, primò à Deo, deinde à Christo. Hic autem hymnus idèd Canoni præmittitur, ut ex ipso admonearis te in maximi momenti negotio coram throno divinæ Majestatis consistere, ac veluti in Sancta sanctorum introire: & si hactenus oportuit te purum & ferventem esse, jam memineris te deinceps debere tanto ardore inflammari, ut eo possis omnes circumstantes, imò universum terrarum orbem succendere.

§. VIII. *De Canone usque ad Consecrationem.*

HÆc pars Missæ Canon dicitur, id est Regula, quæ in sacrificii oblatione servanda est. Constat autem, ut testatur Tridentinum Concilium, ex ipsis verbis Domini, ex Apostolorum traditionibus, ac summorum Pontificum institutionibus; nihilque continet quod non maximam redoleat pietatem & sanctitatem, atque offerentium mentes in Deum erigat, ut cum eo jungantur.

Submissa voce recitatur, ut per silentium tum gravitas negotii, quod quasi secreto cum Deo tractatur; tum compositus, pacatusque animi status, qui ad hanc functionem ritè peragendam necessarius est, intelligatur. Ejus verba attentè & devotè prolata ipsa literalì significatione pios affectus suppeditabunt. Per particulam igitur connectitur cum præcedentibus: cum enim tibi Angelorum ministerio, quorum vocibus tuas adjungi in Præfatione rogasti, jam quasi pateat ad cælum via; statim fiducialiter ad thronum Dei accedis, & elevatis sursum oculis, expansisque manibus, preces tuas ad Deum effundis, per Christum eum rogans, uti accepta habeat *hac dona* ab ipso nobis collata, *hac munera* à nobis ipsi oblata, *hac sancta sacrificia*, quæ pro peccatis nostris offeruntur. Et primo quidem personam commemoras, cui oblatio dirigitur, nempe Deum Patrem: secundo, Mediatorem Christum Jesum: tertio, offerentes, eorumque affectum: quarto, res oblatas, quas petis ut Deus acceptet & benedicat: quinto, eos pro quibus offertur, Ecclesiam scilicet, summum Pontificem, & alios: sexto, ea omnia, quæ consequi hac oblatione desideras, redemptionem, salutem, incolumitatem: septimo Beatam Virginem, & præcipuos Principes Curiae cælestis, quorum suffragia memor tuæ imbecillitatis imploras, ut Deum tibi propitium reddant.

Ut omnium recordari possis, pro quibus orare debes, postquam dixisti, *Memento domine famulorum, famularumque tuarum*: utque ipsæ preces vim habeant efficaciorum, multum proderit cum Christi Domini cruciatibus illas sociare, hunc ferè in modum. Primo, pro te ipso orabis per sanguinem pro nobis effusum, ut per illum expieris à peccatis, & eas virtutes obtineas, quæ tibi maxime sunt necessariae, & finalem perseverantiam. 2. Per latus transfixum Ecclesiam commendabis, quæ ex eo orta est. 3. Per caput spinis coronatum, Summum Pontificem, omnesque Principes, & Antistites. 4. Per vulnus

R r ij

dexteræ manus, amicos, consanguineos, & benefactores. 5. Per vulnus sinistræ, omnes qui te oderunt, vel aliqua molestia aut scandalo affecerunt. 6. Per dextrum pedem transforatum, personas, & negotia à superioribus commendata. 7. Per sinistrum, omnes qui sunt in peccato mortali, ut in dexteram partem transferantur. 8. Per flagella, sputa, & alapas, ethnicos, hæreticos, ceterosque infideles, qui Deum contumeliis afficiunt. 9. Per crucifixionem, Religiosos omnium ordinum, ut crucem voluntariæ asperitatis libenter ferant. 10. Per sitim, eos omnes qui tuas preces expetunt. 11. Per angorem, quem in horto pati voluit, omnes qui in aliqua calamitate, periculo, necessitate, tentatione, aut molestia versantur. 12. Per mortem & sepulturam, justos omnes, ut cum ipso sepulti semper in iustitia perseverent. Speciatim verò pro illis orabis, quorum te Deus meminisse vult, tu nescis: pro his quos Deus maximè diligit, licèt eorum numerum, & nomina ignores; id enim gratissimum illi est, ut amicorum ejus memor sis. Ab his autem orationibus te brevissimè expedit, imitatus Ecclesiam, quæ paucissimis verbis se ipsam, Summum Pontificem, & Antistitem, omnesque orthodoxos commendat. Neque enim decet privatas causas prolixius quam publicas tractare, præsertim apud eum Principem, qui omnia scit, & nos admonuit, ne orantes multum loquamur. Consultius itaque erit pro omnibus ante Missam fusius orare, ut in ipsa brevior sis.

Postquam verò privatæ devotioni satisfacisti, rursus publicas Ecclesiæ preces assumis pro circumstantibus & pro offerentibus, sive præsentibus sint, sive absentes: & quia sacrificium jam oblatum fuit in expiationem culparum, in gratiarum actionem, & impetrationem omnium beneficiorum, jam primarius ejus finis exprimitur hac oratione, *Hanc igitur oblationem servitutis nostræ*, qua protestaris & agnoscis supremum Dei dominum, & infimam nostram servitutem ac subjectionem; expansis manibus

super oblata veteri ritu, ut ea transferas in Dei potestatem, ipsum exorans, ut *ab aeterna damnatione nos eripi jubeat, & in electorum suorum grege numerari*. Tum ipsi commendas sacrificii oblationem, ut eam in omnibus benedictam, & inter dona sibi grata adscriptam & ratam, sive approbatam, & confirmatam: atque rationabilem, divinis scilicet rationibus congruentem, ac tandem acceptabilem, idest dignam, quæ non solum ex parte doni, sed etiam ex parte ministri offerentis à Deo acceptetur non quidem ex nostris meritis habere, sed sua gratia facere dignetur. Porro ad illa verba, *Vt nobis corpus & sanguis fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Iesu Christi*; actualem & expressam intentionem renovabis consecrandi corpus & sanguinem Christi per transubstantiationem panis & vini Christi verbis conficiendam.

s. IX. *De Consecratione usque ad Orationem Dominicam.*

Post multas oblationes verbis hætenus expressas, sequitur tandem realis oblatio, qua idem Christus incurrentè immolatur, qui in ara crucis semel seipsum cruentè obtulit. Quod si hætenus necessaria fuit puritas, humilitas, & reverentia; multò major nunc requiritur, cum ad tremendum mysterium non sine timore & horrore perficiendum appropinquas. Humilia te igitur quantum potes, & recordare quid acciderit Oæ: tum ea Christi verba tibi ad aurem dici existima: *Ecce appropinquat hora & filius hominis tradetur in manus peccatoris*. Considera te hic Christi personam gerere, totumque hominem internum & externum ad ejus majestatem & sanctitatem compone: & cura ne quid sit in te dissonum à persona quam sustines.

Hæc verba, *Qui pridie quam pateretur*, proferuntur historicè, & recitativè, ut inspicias & facias secundum exemplar, quod tibi à Christo Domino monstratum est. Cum dicis, *Accipit panem in sanctas ac venerabiles ma-*

R r iij

nus suas, considerabis quam puræ debeant esse manus; quæ tantum pignus attrectant, & hinc disces hoc opus esse divinæ omnipotentiae. Cum oculos in cælum elevas, illuc trāsferes universas animæ vires & cogitationes. Cum dicis *gratias agens*, gratias item ages ob hujus sanctissimi sacramenti institutionem. Verba consecrationis prolaturus considera te ea formaliter & enunciativè proferre in persona Christi. Ipsi autem prolatis penetra oculis fidei id quod latet sub speciebus sacramentalibus: tum genua flectens aspice iisdem oculis fidei exercitum Angelorum te circundantem, & cum illis adeò profunda reverentia Christum adora, ut cor tuum usque ad abyssum humilies. Ad elevationem, Christum in cruce exaltatum contemplare, & ora ut omnia trahat ad seipsum. Varios etiam virtutum actus, eosque intensissimos elicies, nunc hos, nunc illos, fidei, spei, amoris, adorationis, humilitatis, & similium, mente dicendo, *Iesu fili Dei miserere mei. Dominus meus & Deus meus. Amo te Deus meus, & adoro toto corde & affectu*. Poteris etiam renovare intentionem pro qua celebras, & sacrum offerre secundum quatuor fines. Specialiter verò cum calicem elevas, memor eris cum sensu doloris & lachrymis sanguinem Christi pro te effusum fuisse, & à te sæpè contemptum: ipsumque adorabis veluti in compensationem præteritorum contemptuum. S. Petrus Martyr in calicis elevatione gratiam petebat martyrii & obtinuit; tu adversitatum incruentum martyrium postularis.

Ad illa verba, *Hæc quotiescunque feceritis*, passionis & mortis Christi recordaberis, quam consecratio panis à consecratione vini sejuncta repræsentat. Et quia peracta consecratione statim adsunt sancti Angeli, & perseverant venerabundi, donec sacrificium sit consummatum; tu horum reverentiam æmulare. Nam si cælum est, ubi est Deus, cælum sine dubio efficitur sacrum altare, in quo tantum peragis mysterium, tuque admirabili summi boni participatione quodammodo deificaris. Quoties verò ho-

stiam tanges aut calicem, Christum complectere & cordi tuo adstringe omni possibili amoris affectu.

Post consecrationem sequitur Oratio, *Vnde & memores*, qua Christi passionem, resurrectionem, & gloriosam ascensionem commemoras, quibus mysteriis excitatur fides, spes roboratur. Sperare enim debes per merita tam beatæ passionis, è qua omnis beatitudo nostra promanat, te aliquando participem futurum resurrectionis, & ascensionis in cælum, ac gloriæ sempiternæ. Nec nudam solummodo adfers mysteriorum commemorationem, sed simul cum hostia pura, sancta, & immaculata, corpore scilicet & sanguine Christi, licet enim propter species sacramentales panem adhuc nomines, non tamen panem qui prius erat, sed *panem vitæ æternæ, & calicem salutis perpetuæ*. Elicies autem actus gaudii propter Christi glorificationem, & cum dicis, *suprà quæ propitio ac sereno vultu*, offeres Deo omnia antiqua sacrificia.

Cum inclinatus Deum rogas, ut sacrificium perferri jubeat in sublime altare suum per manus sancti Angeli sui, ad summam interiorem humilitatem te excitabis, & ipsos beatissimos spiritus orabis, ac nominatim S. Michaëlem, ut opem tibi ferant. Cum dicis, *Omni benedictione & gratia repleamur*, ingens desiderium elicies consequendi ex meritis Christi omnia possible dona, quibus maximè possis Deum glorificare. In *Memento* mortuorum orabis primò pro consanguineis: tum pro iis, qui tibi causa fuerunt alicujus crucis, seu molestiæ: deinde pro benefactoribus, postea pro aliquo recenter mortuo; aut specialiter commendato: demum pro iis, qui neminem habent, cujus suffragiis nominatim juventur.

In illa oratione, *Nobis quoque peccatoribus*, agnosce te peccatorem esse circumdatum infirmitate, & time: licet enim nihil tibi conscius sis, non tamen in hoc justificatus es. Spem igitur erige ob multitudinem miserationum Dei, & magno animi ardore partem aliquam & societatem cum sanctis tibi donari humillimè pete, atque

R r iiij

in eorum consortium admitti, optando eximiam vitæ sanctitatem pro majori Dei gloria in Christo Jesu Domino nostro. *Per quem*, ais consequenter, *hæc omnia, Domine, semper bona*, panem scilicet & vinum, *creas*, quia per ipsum omnia facta sunt: *sanctificas* cum in prima oblatione sacrificio sunt destinata: *vivificas* mediante transsubstantiatione: *benedicis*, quia per hæc sacramenta copiosam acquirimus gratiam; & *præstas nobis* in cibum & redemptionem. Porro hæc verba valdè ferventer pronuntiabis, itemque sequentia, quia per Christum, cum Christo, & in Christo est *Deo Patri omnipotenti omnis honor & gloria*. Hic autem gratulari poteris toti sanctissimæ Trinitati gloriam quam habet per Christum: & dum tenes hostiam super calicem offeres SS. Eucharistiam, quam sub utraque specie in manibus habes, in laudem & gloriam Dei, pro omnibus beneficiis, in expiationem culparum, & pro omnium bonorum impetratione.

§. X. *De Oratione Dominica usque ad Communionem.*

Absoluto Canone jam te ad communionem præparare debes facto initio ab oratione Dominica, quam cum tremore, & filiali erga Deum affectu recitabis, oculis in sacramentum intentis, quia Christus simul cum Patre preces tuas audit & exaudit. Septem sunt ejus petitiones, in quibus summam continentur res omnes à Deo petendæ, & pro quarum impetratione hoc sacrificium offertur. In prima petitione desiderium excitabis eximiæ tuæ & aliorum sanctitatis, ut gloria Dei augeatur, ut ab omnibus ametur & timeatur, ejusque sanctitas, bonitas, sapientia ubique innotescat. In secunda optabis Deum in tua, & cæterorum voluntate regnare, simulque petes ad regnum illius feliciter pervenire. In tertia rogabis, ut omnes homines sic Deo serviant & obediant in terris, sicut ei ab Angelis servitur in cælis, nunquam peccando, & quæ illi grata sunt semper ferventissimè faciendo. In quarta omnia necessaria pro victu, vestitu, cæterisque

temporalibus postulabis. In quinta, implorata Dei liberalitate pro alimentis, ejusdem clementiam pro remissione peccatorum deprecaberis, elicitō actū contritionis, & sincere dilectionis omnium inimicorum, & aliorum, qui tibi causa fuerunt alicujus molestiæ, pure illos amando propter Deum. In sexta diffidens de propriis viribus, & timens malitiam & inconstantiam tuam, petes à Deo, ut te præservet à tentationibus, ne fortè in eas inductus ab ejus gratia & amicitia excidas. In septima à malis culpæ & pœnæ liberari precaberis, atque ab omnibus adversitatibus, quas diabolus & mundus contra te moliuntur.

hec postrema petitio fusius explicatur in sequenti oratione, *Libera nos quæsumus Domine*, in qua mala enumerantur, à quibus postulas liberari, præterita scilicet, præsentia, & futura. Mala autem præterita sunt peccata, de quibus scriptum est, *Fili peccasti: ne adicies iterum, sed de præteritis deprecare ut tibi dimittantur*. Præsentia sunt quotidiana peccata, & aliæ calamitates. Futura sunt tentationes, & aliæ imminentes miseriæ, quæ sine speciali Dei adjutorio évitari non possunt. Ad hæc impetranda opem flagitas B. Virginis, Sanctorumque Apostolorum Petri, Pauli, & Andreæ & omnium Sanctorum: & signans te signo crucis pacem petis, quam Christus nobis sua passione promeruit.

Sequitur fractio hostiæ in tres partes, quarum unam dum calici immittis, intimam cum Deo unionem postulabis. Pacem populo annuncians triplicem cunctis pacem desiderabis: pacem scilicet uniuscujusque cum Deo, quæ in ejus gratia & amicitia consistit: pacem cum seipso, quæ in concordia appetitus cum recta ratione sita est, ut quod ista dicat, ille exequatur: pacem cum proximo suo, ut nemo alteri præbeat offensæ occasionem, sed omnes potius Christianæ charitatis officiis sibi devinciatur.

Ad primum *Agnus Dei*, elicitō actū fidei erga Christum ibi præsentem, qui est verè Agnus Dei pro nobis.

cruce immolatus, liberari & præservari petes ab omnibus miseriis spiritualibus, quales sunt habitus pravi, tepiditas in obsequio Dei, inconstantia in benè cœptis. Ad secundum liberari item & præservari petes à miseriis temporalibus, à peste, fame, bello, morbis & persecutionibus, quatenus à servitio & cultu pacifico Dei nos impediunt. Ad tertium pacem postulabis, quam parit bona conscientia, dominium sui, omniumque rerum creaturarum contemptus.

§. XI. *De Communione.*

RECTÈ Psalmographus de Domino loquens dixit, *Et factus est in pace locus ejus*: & Apostolus etiam ait, *Pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.* Non ergò mirari debes, si sæpius repetita imploratione docet Ecclesia proximè ante communionem pacem à Deo petere, quæ & omnia bona in se complectitur, & dignum Altissimo præparat habitaculum. Hanc petitionem continet prima ex tribus orationibus, quæ communioni præmittuntur; post quam in secunda remissionem postulas peccatorum, & donum perseverantiæ. Tertia verò timorem in te excitat ne panis vitæ & potus æternæ salutis proveniat tibi in iudicium & condemnationem: sed mox fiduciam concipies sperans ut meritis Christi tibi proficiat ad tutamentum mentis & corporis, & ad medellam percipiendam. Tum genuflexus Deum adorabis ardentissimum concipiens desiderium ipsum in sacramento suscipiendi, cum versiculum illum profers *Panem celestem accipiam & nomen Domini invocabo.*

Cum dicis, *Domine non sum dignus*, confitere indignitatem tuam, sed simul agnosce Dei omnipotentiam & misericordiam sequentibus verbis, *sed tantum dic verbum & sanabitur anima mea.* Te autem indignum fateberis, primò propter peccata tua, secundò ob vilitatem naturæ tuæ, tertio quia ex te nihil es, nihil habes, nihil potes.

Ante communionem subsiste aliquantulum, & præcipuarum virtutum, humilitatis, fidei, spei, charitatis, contritionis, abnegationis, & adorationis actus breviter elice, quos sequenti vel simili modo formabis. Quamvis autem longiusculi videantur, si tamen memoriæ benè impressos habebis, fient tibi ex ipso usu & agilitate à Deo tributa adeò familiares, ut quasi in instanti eos mente depromas.

Ita est, Domine Iesu, indignissimus sum, quia omnibus peccatoribus, & ipsis damnatis deterior sum, indignus omni bono, & dignus omni malo. Fretus tamen pietate & misericordia tua infinita, te sumere præsumo. Credo Domine, quicquid credit à te edocta S. Romana Ecclesia, & quicquid illa damnat ego pariter damno & anathematizo. Spero à te, & peto omnia auxilia necessaria pro consequenda mea perfectione & salute aeterna tuis infinitis meritis, & Sanctorum tuorum opitulationi ac communioni innixus. Gaudeo & exulto de omni bono & gloria tua, ejusque propagationem quam maximam desidero. Omnia peccata mea quantum possum detestor propter te, paratus pro iis plenissimè in hac vita satisfacere, ut anima mea purissimum tue Majestatis habitaculum semper sit. Parco omnibus qui me aliqua molestia affecerunt, aut deinceps afficient & eos propter te sincere amo. Offero me ad omnia mala poenæ juxta beneplacitum tuum toleranda, renunciando voluntati, judicio, amoris proprio, ac libertati, meque tibi resignans cum omninoda indifferentia. Te denique summum bonum meum suppliciter adoro, & precor per illam amaritudinem, quam sustinuiisti pro me in cruce, maxime in illa hora, quando anima tua egressa est de corpore tuo, ut miserearis animæ meæ in egressu suo.

Hæc postrema verba addita sunt, ut impetres bonam mortem, & cum ea dicis Christi, corpus sumere intendes per modum Viatici, si ipsa die te mori contingat.

Sumpturus sanguinem considera te nihil habere, quod dignè possis pro Christi corpore, quod sumpisti, gratias

agere; & ideò paris valoris sanguinem offerens dices magno spiritu verba illa? *Quid retribuam Domino*, cum frequentibus orationibus quæ sumpto sanguine dici debent.

Quia verò post Communionem aliqua mora intercedit, dum abluitur calix, complicatur corporale, extenditur velum; ea durante eos affectus breviter & ferventer elicies, qui magnis Principibus exhiberi solent, cum aliquis domum dignantur invisere. Primò itaque tantum hospitem adorabis in ejus Divinitate & Humanitate. 2. Gratiarum ages, quod ad te tam indignum venire dignatus sit, & pro aliis beneficiis generalibus & particularibus. 3. Splendidè eum tractabis præbendo illi omnia, quæ à te desiderat, detestando scilicet omnia peccata; renovando vota, & bona proposita; proponendo ab iis abstinere, quæ illi displicent, & facere semper quod melius est; offerendo te paratum ad omnem crucem & molestiam. 4. Petes à tanto Rege qui omnia potest, quicquid tibi & aliis, vivis & defunctis est necessarium.

s. XII. *De postrema parte Missæ usque ad finem.*

Peracta communione sequitur gratiarum actio, quæ est ultima Missæ pars incipiens à Versiculo, qui Communio dicitur, eo quod olim caneretur, dum populus communicabat. Sequentes autem orationes, non solum gratiarum actionem continent, sed etiam postulationem ut dona accepta in te permaneant, & majus quotidie sumant incrementum. Tum dimittitur Populus, & dum ille respondet, *Deo gratias*, iterum gratias ages Deo. Ad orationem *Placeat tibi*, rursus offeres sacrificium purissima intentione, & cum omni desiderio triumphantis ac militantis Ecclesiæ, pro ut ipsa verba sonant. Deinde Populo benedicens uberem à Deo omnibus fidelibus benedictionem, omniumque cælestium gratiarum abundantiam ex animo precaberis, ut nunc in via, postea in patria sanctissimam Trinitatem omnes glorificent.

Leges demum in fine initium Evangelii secundum Joannem cum reverentia & affectu gratitudinis pro beneficio Incarnationis & vocationis ad fidem, & cum desiderio gloriæ Dei, ut ab omnibus agnoscatur, & glorificetur. S. Augustinus, ut gravissimi auctores testantur, hoc Evangelium aureis literis conscribendum, & per omnes Ecclesias in loco eminenti proponendum esse dicebat. Idem antiqui Christiani tanti faciebant, ut plerique collo appensum ferrent, tanquam alterum Christianæ fidei symbolum, ac veluti amuletum contra dæmonum vexationes. In prima hujus Evangelii parte agnosces, quantum sit hospes, quem sub panis & vini velamine latentem suscepisti, nempe Verbum æternum, per quod omnia facta sunt, Filius Dei, Patri consubstantialis, hominum lux & vita, per quem & in quo omnes vivunt & illuminantur. Expendes deinde ne fortè ad te pertineant verba quæ sequuntur, *Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt*. Sicut enim homini cæco præsens est sol, sed ipsi soli absens est: sic homines terrenis affectibus veluti tenebris obvoluti intimam Dei lucem non vident, nec ab ea illuminantur. hæc etiam verba ponderabis, *In mundo erat, & mundus eum non cognovit: In propria venit, & sui eum non receperunt*: ne & hæc forsitan in te locum habeant, quod ne contingat, Deum precaberis & timebis. In ultimis denique verbis attendes quod dicitur, *Dedit eis potestatem Filios Dei fieri*, & hoc in te adimpleri rogabis: & quia Verbum divinum plenum est gratiæ & veritatis, ex hac plenitudine ubertim haurire satages quicquid tibi ad salutem & perfectionem est necessarium.